

toliko tega drevja, da bi se moglo izvoziti na leto 8 do 10 centov lubja, in to Bog vedi koliko let še. Izvažanje lubja je v Kolumbiji od 1845. l. državni monopol. Država je bila izvoz lubja dala v najem nekemu društvu, katero se je zavezalo, da hoče vsakega leta napraviti 4000 cent. lubja. Društvo je drvarjem in drugim podjetnikom za vsak cent kalisajskega lubja, ki se je v mesto La Paz prineslo, plačalo 25 do 30 španjolskih pezosov (1 pezos je nekako 43 kr.). Kedar je vlada videla, koliko bi se mogla z lubjem okoristiti, začel je vsak novi predsednik poviševati najemnino. Leta 1850. je plačevala ena trgovska hiša v La Pazu po 60 pezosov delavcem za cent posušenega lubja in 25 pezosov vladi za izvoznino. Ta veliki zaslužek je spodbujal drvarje, da so začeli strašne kupe lubja v glavno mesto donášati. Da bi ne bilo preveč škode v gozdu, morala je državna oblast zabraniti daljno sekanje drevja. Trgovci so bili založili toliko novcev v lubje, da bi morali propasti, da ni država prevzela robe. Gozdi so imeli potem mir celih 50 let.

Ker se kinovega lubja vsakega leta več izvozi, začeli so mnogi se bati, da bi kinovci v Ameriki šli pod zlo. Od 1830. do 1860. l. se je izvozilo iz Amerike do 200.000 centov lubja, in Weddell nam pripoveda, da drvarji kinovce nevsmiljeno pokončavajo. Dasi je največ kinina v takem drevju, katero je vsaj 50 let staro, vendar sekajo tudi mlado in nezrelo drevje. Mnoga težka drevesa ogulijo samo po eni strani, druga stran trohni na zemlji. No vendar se nam ni bati, da bi kinovci tako kmalu pošli. Gozdi v Boliviji, na Peruvanskem in v Kolumbiji imajo toliko kinovcev, da jih sekira ne more kar tako zatreti. Tudi so poskrbele v novem času državne oblasti, da se je sekanje bolje uredilo, in tako je bodočnost kinovcem bolj zagotovljena.

Glasovi, ki so jeli prihajati v Evropo, da utegne v Ameriki kinovcev zmanjkati, spodboli so evropske države, da bi v svojih tropskih naselbinah začele vzgajati to drevo. To misel je prva izvela holandska vlada na Javi. Kupila je na pariškem botaniškem vrtu mlado drevesce in poslala na Javo. Ko so videli, da se je drevesce prijelo, poslali so 1852. l. botanika Hasskarla na Peruvansko, da pripelje na Javo semena in mladih drevesc. In njegovi nasadi na Javi so uspevali prav dobro, ali radi bolezní je moral 1858. l. popustiti svoje ljubljence, katere je prevzel Junghuhn. Leta 1863 je bilo na Javi že 11.000, a 1871. l. že 1,261.804 kinovcev.

Po holandskeji vladi se je vrgla Angleška, in poslala je 1859. l. Markhama v Ameriko po seme, da je poseje v Indiji. Gosposka v Ameriki pa je začela Markhamu zapreke staviti, da bi tako trgovina z lubjem ostala zgolj v njenih rokah. Markhamu ni ostalo drugega, kakor da skrivaj, po tihotapski dobi semena. Sponeslo se mu je, in ko je je v Indiji posejal, začelo je veselo kliti, in danes raste v Angleškeji Indiji do 25,000.000 kinovcev.

Uspehi na Javi in Indiji so napotili Francoze, da vzgajajo kinovce na Réunionu. Leta 1866 so posadili tu

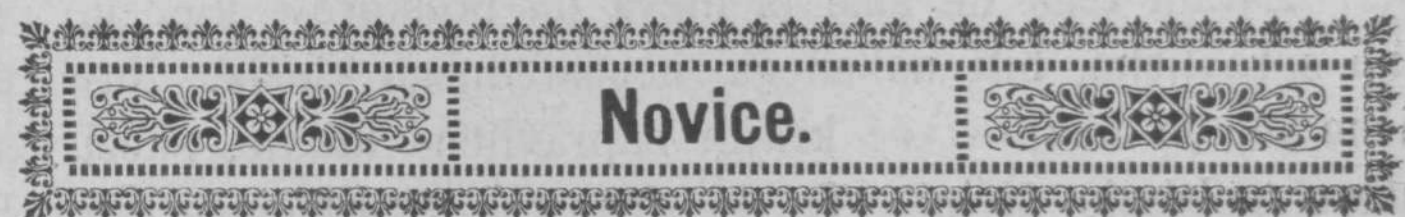
prva drevesca, in danes raste v ondotnih gozdih v višini 1.200 m že mnogo prekrasnih kinovcev. Tudi poskusi na Mauritiusu uspevajo prav povoljno.

Vsi zasadi zunaj Amerike so še tako mladi, da danes še nimajo velike vrednosti za svetsko trgovino. Vse kinovo lubje prihaja še vedno iz južne Amerike. V trgovini razlikujejo po boji tri vrste kinovega lubja, namreč rjavo, rumeno in rudeče. Rujavo lubje je najslabše, ker v njem je najmanj kinina, a največ cinhonina. V 10.000 kilogramih takega lubja je do 40 kilogramov kinina, a 170 cinhonina. Rujavo lubje je vedno zvito, ker se jemlje samo z vej. Le sem gre tudi lubje iz Loxe, katero so popreje imeli za najboljše. Nekaj bolje je rudeče lubje, da si je v njem več cinhonina kot kinina. V 10.000 kilogramih rudečega lubja je do 91 kinina in 105 cinhonina. Rudeče lubje je plošnato, ker je od debla. Rumeno lubje je najboljše, ker v njem je največ kinina. V 10.000 kilogramih najboljšega lubja je 270 kinina, a samo 26 cinhonina.

V lubju je najvažnejše lekovito telo kinin, cinhonin ima dosta manj vrednost. No ne jedno na drugo telo ne nahaja se v lubju samo za sebe in čisto, nego spojeno s kininovo čreslovino. Razen kinina in cinhonina sta v lubju še dve drugi telesi, kateri sta kininu sorodni, namreč kinidin in cinhonidin. Razen tega je v lubju še rumena in rudeča boja, gumij, škrob in slador. Danes se, kakor vemo, ne ozdravlja več s kinovim lubjem, nego se jemlje iz njega kinin, da se zdravilo more laglje odmeriti, in da je zdravljenje gotovejše.

Kinin gre mej rastlinske strupe kakor coffein, nicotin, cocain, morphin itd., a vemo, da so prav ti strupi postali v rokah zdravnikovih najboljši lekovi in najslajša tolažba bolnikom. Nižje živali umori kinin v najmanjši množini mnogo preje od strihnina, dasi sta to huda strupa tudi odraslim in dovršenejšim živalim. Žabo umori 25 do 100 miligramov kinina, zajca 250 do 1000 miligramov. Koliko je kinina, da človeka umori, tega ne vemo. Vemo samo za eno dete pri šestih letih, da je umrlo od pol grama, za odrasle pa menijo, da bi bilo dovelj 8 gramov.

S kininom se preganja mrzlica, zato se je do sedaj pokazal kot pravi blagodar za bolno človečanstvo, ker v malej množini nima nikakih slabih nasledkov.

Novice.

— **Odlikovanje.** Presvitli cesar podelil je trgovinskemu ministru markiju Bacquehemu veliki križ Leopoldovega reda. To odlikovanje je vsekako v zvezi z trgovinskimi pogodbami, za katerih hitro in ugodno rešitev si je trgovinski minister stekel veliko zaslug.

— **Mestna hranilnica ljubljanska.** V mestno hranilnico ljubljansko uložilo je meseca januarja t. l. 585 strank 271.505 gld. 99 kr. vzdignilo pa 252 strank 174.828 gld. 50 kr.

— **Naša društva.** Národna Šola. Takoj po „Slovenskem učiteljskem društvu“ zborovalo je 28. decembra dopoldne v mestni dvorani „Narodna šola“. Z ozirom na pozno uro so se sprejele vse točke dnevnega reda brez vsake debate soglasno. Potrdil se je vnovič stari odbor. (Predsednik: F. Stegnar; podpredsednik: A. Žumer; tajnik in blagajnik: M. Močnik). Dohodki preteklega leta so znašali 1772 gld. 43 kr., stroški 1536 gld. 78 kr., v blagajni je ostalo gotovine 235 gld. 65 kr. — Društveno premož-nje znaša ob koncu leta 848 gld. 65 kr. — Podpore v denarji in v blagu je naklonilo društvo v preteklem letu 117 šolam in 48 učiteljem vsega skupaj 1198 gld. 86 kr. — To za razvoj narodnega šolstva prekoristno društvo zasluži zdatno podporo —

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** v korist je sklenil slavni odbor „Glasbene Matice“ prirediti prav zanimiv koncert. Usojamo si že sedaj opozoriti slovensko občinstvo, naj pri tej priliki s prav obilno vdeležbo pokaže svoje zanimanje za naš prvi glasbeni zavod, ki se tako plemenito spominja naše družbe. — Naša najnovejša pokroviteljica je zavédna cerkljanska župnija na Gorenjskem, ki nam je poslala po g. lekarji Jakobu Hočevarji kot pooblaščenici 105 gld. Naj izgled naučenih domorodcev pod Grin-tovcem vzbuja in drami narodnjake po vsej domovini! — Vesela družba v Velikovci je nabrala in nam poslala 12 gl. Slava vrlim rodoljubom korotanskim! — „Gospica iz Opatije“ je poslala družbi 4 gld. 30 kr., nabranih na način, ki je istotako izviren, kot je vreden, da se posnema. Čast. pošiljalca ima namreč lepo navado, da jej mora vsak domorodec, ki jo prvič obiše v njenem novem stanovanju v Opatiji, plačati ustopnine najmanj 10 kr., ta ustopnina je potem naše družbe. Na čast naučenih Slovenki! Za blagohotno naklonjenost in darove, ki pričajo o skupnem delovanju vsega naroda za naše šolstvo, izreka najiskreno zahvalo — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Umrl** je dne 1. t. m. preč. g. Matevž Frelj, dekan v Trebnjem, v 63. letu svoje dobe in sicer vsled hripe na plućnici.

— **Zahvala.** Krajni šolski svet v Kotljah in občinski odbor v Tolstem vrhu na Koroškem sklenila sta v svojih sejah dne 6. jan. oziroma 13. jan. t. l. izreči slovenskim državnim poslancem posebno pa gg. Ferjančiču, Klunu in Šukljeju zahvalo za njih skrb in trud, ki jo imajo za koroške Slovence v državnem zboru.

— **Odbor bolniške blagajne mojstrov** se je konstitucional v seji dne 26. pr. m. ter je izvolil za tekoče leto g. M. Kunz-a načelnikom, g. J. Žitnika namestnikom, gosp. E. Šlegl-a blagajnikom in A. Gjud-a zapisnikarjem.

— **Dolenjska železnica.** Koncesijsko pismo za dolenjsko železnico se je že uradno prijavilo. Pravico graditi imata obe progi koncesionarja knez Karol Auersperg in baron Jožef Schwegel. Grajenje se ima takoj pričeti in dovršiti v dveh letih in pol, potem pa izročiti takoj javnemu prometu.

— **Umrl** je dne 1. t. m. umirovljeni c. kr. profesor g. Karol Grünwald v 78. letu svoje dobe. Pokojnik rododunajčan je več let podučeval na tukajšnji višji gimnaziji. Mož pečal se je tudi veliko z astronomičnimi in jezikoznanstvenimi študijami.

— **Nesreča.** Dne 29. pr. m. našli so 50letnega drvarja Andreja Matežiča doma iz voloskega okraja v Istriji, mrtvega v nekem gozdu pri Kočevji. Ležal je pod posekano bukvi s strto glavo in zlomljenima rokama.

— **Redek slučaj.** V Zabičah pri Ilirski Bistrici porodila je neka 27letna žena štiri hčerke. Dve deklici sta še precej krepki, dve pa sta bolj slabotni.

— **Zmrznila** je pred par dnevi 30letna na umu bolna Katarina Mihelič v Podbrezji na Gorenjskem. Nesrečnico so

par dnij že pogrešali potem pa zmrznjeno našli. Reva zgrešila je najbrže pot, kajti bila je na celém v snegu, kjer ni bilo nobene gazi.

— **Prvo polletje** na tukajšnjih srednjih šolah konča se dne 13. februarja, drugo pa prične dne 17. februarja.

— **Zaklad.** Pri svetem Križu pri Trziču našla sta dva kmeta zaklad. Bila je precejšnja svota srebrnega in zatega denarja. Ker pa stvari nista naznanila in denar kar na tistem razpečavala, so ju zaprli.

— **Obsodba.** Kakor znano podrl se je v Porečah na Koroškem lansko poletje zvonik. Stvar bila je te dni pred sodiščem v Celovcu ter je bil zidarski mojster Missoni, ki je zvonik gradil, obsojen na 100 gld. globe, oziroma 20 dnij zapor. Poreški župan je bil oproščen.

— **Umirovljen** je predsednik tržaškega nadsodišča g. vitez Defacis. Naslednik mu bode baje neki višji uradnik iz pravosodnega ministerstva.

— **Alfred pl. Valenčič**, podmaršal v pokoju in sin nedavno umrlega generala Valenčiča, umrl je te dni v blaznici v Feldhofu pri Gradci. Pokojnik rodil se je l. 1832. v Ilirski Bistrici in vstopil l. 1851. po dovršenih študijah v armado. L. 1866. udeležil se je vojske proti Prusom, l. 1878. pa okupacije v Bosni in Hercegovini. Povsod obnašal se je vrlo in junaško in bil je pogosto odlikovan za svojo hrabrost. L. 1887. postal je podmaršal, a že l. 1888. je moral zaradi bolehnosti v pokoj.

— „**Pavliha**“. Došla nam je druga številka tega humorističnega lista, ki se kakor prva odlikuje po zabavni vsebini.

— **J. A. Komenskega tristoletnica.** Letos poteče 300 let, kar se je rodil slavni slovanski pedagog Jan. Amos Komenski. V ta spomin obhajale se bodo velike slavnosti. Posebno češko učiteljstvo dela velikanske priprave. Pa tudi naše vrlo slovensko učiteljstvo neče zaostati in namerava napraviti temu pedagogičnemu velikanu v čast dne 19. aprila t. l. (velikonočni torek) zvečer slavnost z velikim koncertom. Odbor slov. učiteljskega društva vabi v to svrhu vse slovenske učitelje, da s svojim sodelovanjem pripomorejo k lepi slavnosti.

Šolstvo. v Avstriji je 172 gimnazij. Češka jih ima 52, Galicija 27, Nižja Avstrija 25, Moravska 21, Tirolska 9, Štajerska 8, Primorska in Šlezija po 5, Dalmacija, Kranjska in Zgornja Avstrija po 4, Bukovina in Koroška po 3, Solnograška 2. — V Avstriji je 79 realk. Češka jih šteje 21, Nižja Avstrija 16, Moravska 15, Galicija, Primorska, Šlezija in Tirolska po 4, Štajerska 3, Dalmacija in Zgornja Avstrija po 2, Bukovina, Koroška, Kranjska in Solnograška po 1.

— **100.000 goldinar.** je glavni dobiček velike Praške razstavne loterije. Naše čast. bralce opozarjamo, da je žrebanje vže 12. februarja t. l.

— **Na vislice obsojena.** Franc in Rozalija Schneider, o katerih smo zadnjič že poročali, da sta se pretečeni teden imela pred porotniki na Dunaji zagovarjati vsled treh zavrtnih umorov, obsojena sta bila oba v smrt na vislice. Žena obesi se prej, potem pa mož.

— **Dunajski rabelj mrtev.** Ko so ravno obsojenega morilca služabnic Franca Schneiderja na Dunaji prijeli, je vzkliknil: „Seyfried me ne dobi v pest!“ S temi besedami menil je dunajskega rabelja Rudolfa pl. Seyfrieda. Četudi ne v tem smislu, kakor je Schneider mislil, so se vender njegove besede uresničile, kajti imenovani rabelj je pred par dnevi umrl. Star je bil še-le 38 let.

— **30.000 gld. zgorelo.** V Zagorcu v Galiciji zgorelo je poštno in postajno poslopje državnih železnic. Požar uničil je tudi več pisem, v katerih je bilo 30.000 gold. denarja.

— **Grozno.** V Par'zu živila je stara in uboga zakonska dvojica. Kar ju pa pred nekaj dnevi sosedje pogreše, in opazijo, da nista že dva dni iz svojega stanovanja prišla, stvar naznanijo policiji. Ta pride in odpre njuno stanovanje. Pa kaj vidi, oba ležita v eni postelji in sicer žena mrtva, mož pa zraven nje popolnoma oslavljen in nezavesten ter na vseh udih tako hrom, da se ni mogel niti ganiti. Ubožec je potem rekel, da je žena pred dvema dnevnoma umrla, on pa, da ni imel toliko moči, da bi bil mogel vstati in poklicati ljudi ter jim to povedati, temveč moral je pri mrtvi ženi v postelj ostati.

Listnica vredništva.

Gospa K. L. v P. Svilo za vezenje ima v zalogi g. M. Drenik v hiši Matice Slovenske v Ljubljani. Na Dunaji pa dobite vse mogoče vrste svile pri Rud. Wagner, VII. Kirchengasse 3. Kilogram španske svile stane 54 gold., kineške 64 gold., čipkarske 50 gold., filoflos-svile pa 64 gold. Na drobno je seveda nekoliko dražja. (25)

Gosp. A. V. v Ljubljani. Obrtnega muzeja, kakoršni se nahajajo po raznih avstrijskih mestih, ki imajo razvito obrtno življenje, Jugoslovani nimamo. Kolikor je nam znano, snujejo pa tak zavod, v Zagrebu. Za časa lanske razstave so imeli tam obrtniki svoje II. posvetovanje ter sklenili, da osnujejo v hrvatski okolici „kupčijski in obrtniški muzej“. Obrnili so se na vlado v tej zadevi in pričakovati je, da se ta lepa misel kmalu vresniči. Pri nas v Ljubljani imamo v deželnem muzeji posebne prostore za obrtne stroke in ni dvoma, da se tudi v našem mestu prej ali slej osnuje poseben obrtni oddelek v muzeju. (26)

Gosp. V. P. v K. Za podobarsko orodje se obrnite na tvrdko E. Pfeil, Wien, IV. Margarettenstrasse 46. Za Vaše potrebe dobite pa glavne stvari pač tudi pri ljuubljanskih firmah, n. pr. pri A. Druškoviču. (27)

Gosp. M. L. v L. Za barvarski obrt Vam ni treba spričevala zmožnosti. Barvarstvo je tako zvani prosti obrt, ako ga hočete izviševati, morate ga zglasti pri okrajnem glavarstvu, a omenjenega spričevala ni treba priložiti. (28)

„Pavliha“ ilustr. humoristični list
(jediní slovenski šaljivo-zabavni list)

izhaja 15. in 30. dan vsakega meseca

== ter velja 1 gld. za četrt leta. ==

Uredništvo in upravníštvo v Ljubljani, Krakovski nasip
št. 18, I. nadstropje. (4—1)

Razglasilo.

Na podstavi deželnega zakona z dné 11. avgusta 1890. l. (dež. zak. št. 4.) in izvršitvenega ukaza visoke c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dné 2. maja 1891. l., št. 930/Pr. (dež. zak. št. 5.), daje se na znanje, da morajo v mestnem ozemlju prebivajoči posestniki svoje bike, katere hočejo leta 1892. spuščati za plemenitev tujih krav in telic, zglasti najpozneje

do konca februarja letos

pri podpisnem magistratu.

Zglasitve, ktere je oddajati ali ustno ali pismeno, morajo obsezati!

1. Ime, priimek in stanovališče bikovega posestnika.
2. Popis in stališče dotičnega bika.
3. Napoved, če je bik že dopuščen, ali ne; če je bil že dopuščen, navesti je natanko datum in številko dopustilnega lista.

Kraj in čas, kam in kdaj bode bike prignati pred dopuščevalno komisijo, oznanila se bosta pozneje.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane

dné 23. januarja 1892. (3—1)

Št. 2330.

5—1

Služba mestnega vrtárja

z letno plačo 800 gld. je začasno popolniti

pri mestni občini ljubljanski.

Prosilec je izkazati se spričevali, da so z dobrim vspehom dovršili vrtarsko šolo in da so se bavili več let s praktičnim vrtárstvom v parkih. Prednost imajo taki, ki oskrbljujejo uže dalje časa javne vrtne nasade ali večje graščinske parke in so zmožni slovenskega ali kakega drugega slovanskega jezika.

Prošnje, ktere treba spremiti razen tega z običajnimi dokazili o starosti, domovinstvu in dozdanjem službovanji sploh, je vlagati

do 1. marca letos

pri podpisnem občinskem uradu.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane

dné 3. februarja 1892.

Velika Praška razstavna loterija

Glavni dobitek

100.000 goldinarjev.

Srečke á 1 goldinar priporoča J. C. MAYER.

(2—4)